

zijn voorafgegaan. Eenmaal gepubliceerd zijn deze cijfers gemeen goed geworden en mag iedereen er naar zijn goedvinden mee verder werken; hij die de cijfers meedeelde, behoeft niet beter dan anderen in staat te zijn er gevolgtrekkingen uit te maken. Deze overweging geeft mij de noodige vrijmoedigheid het volgende te zeggen, over hetgeen dr. SCHUCKINK KOOL uit zijn cijfers meent te moeten besluiten.

Hij spreekt met het oog op den invloed van tuberculeuzen op hun omgeving slechts van twee mogelijkheden; zij zouden slechts vóór- of nadeelig kunnen zijn, zij zouden slechts kunnen besmetten of immuniseeren. Er is, dunkt mij, nog wel een derde mogelijkheid. Er zijn er nog, die gelooven in het niet-besmettelijk zijn zonder meer der tuberculose en dezen vinden in de cijfers van dr. SCHUCKINK KOOL een goeden steun voor hun belijdenis. Met cijfers wordt o. a. aangetoond, dat mannen, die aan tuberculose zullen sterven, bij voorkeur huwen met vrouwen, die tuberculose (hebben of) zullen krijgen; voorwaar een belangrijke vondst uit psychologisch oogpunt, maar uit geen ander. Wat moet men denken van een besmetting, die slechts zou kunnen overgaan van man op vrouw en niet van vrouw op man? Wat verder te denken van het besmettelijke eener ziekte, die niet op elken leeftijd besmettelijk zou zijn en toch op elken leeftijd haar slachtoffers maakt?

Men moet toch aannemen, dat het onderzoek van dr. SCHUCKINK KOOL alleen dan eenige waarde heeft, wanneer men mag veronderstellen, dat van elk der gevolgde huwelijken de langstlevende echtgenoot, bij het sluiten van het huwelijk, niet aan tuberculose leed.

Amsterdam.

Dr. J. VRIESENDORP.

---

## BERICHTEN.

### BUITENLAND

#### **BERLIJN. — Pathologische systematiek van staatswege.**

Een Pruisische ministerieele beschikking van 9 Januari bepaalt, dat bij alle statistische opgaven, vooral die der verzekerings-instellingen en sanatoria, de tuberculose-gevallen moeten worden gerangschikt naar de stadiën-indeeling van TURBAN-GERHARDT (Kaiserl. Gesundheitsamt): I. Lichte aandoening, tot kleine gedeelten van een longlob, b. v. aan de longtoppen niet verder dan de sleutelbeenderen en schouderbladsdoornen aan *beide*, of tot de tweede rib aan één zijde. II. Lichte aandoening van ten hoogste één lob, of ernstige aandoening van ten hoogste een halve lob. III. Meer uitgebreide aandoeningen of gevallen met belangrijke holtenvorming.

Onder lichte aandoening verstaat de Minister verspreide haarden, die lichte demping, verzwakt, onzuiver of ruw vesiculair, vesiculobronchiaal tot bronchovesiculair ademen, en fijne tot „middelblazige” rhonchi teweeg brengen. Sterke demping, sterk verzwakt bronchovesiculair of bronchiaal ademen met of zonder rhonchi stempelen een aandoening tot een ernstige. Tympanitisch percussiegeluid, amphorisch ademen, uitgebreide grove, klinkende rhonchi behooren bij het 3de stadium. Pleuritische dempingen moeten afzonderlijk worden vermeld, doch zijn zij slechts eenige centimeters hoog, dan vallen

zij buiten de staatsbemoeïing. Het stadium moet voor links en rechts worden aangegeven, en het geval wordt gerangschikt naar het stadium van de sterkst aangedane zijde, bijv. R II, R I = Gesamtstadium II (*Allg. med. Centralz.*).

**ZÜRICH. — School-tandenklinik.** De leerlingen der volksscholen zullen voortaan hun tanden kosteloos kunnen laten onderzoeken en behandelen in een op te richten kliniek, waarvan de leider, een tandarts, 5—7000 francs tractement zal krijgen (*Deutsche med. Wochenschr.*).

**KIEL. — Prof. v. Esmarch** is op 85-jarigen leeftijd overleden.

**PARIJS. — Chantemesse en de cholera.** In de Académie de Médecine heeft CHANTEMESSE den 21sten Januari weder zijn waarschuwing doen hooren tegen het blauwe gevaar, dat uit de pelgrimstochten naar Mekka voor Europa kan worden geboren. De naar Mesopotamië en Perzië terugkeerende Mekkagangers kunnen in hun vaderland gemakkelijk epidemieën verwekken, daar het toezicht tusschen Djeddah en den Perzischen Golf zeer onvoldoende is. Doch ook het toezicht in Egypte is niet in staat, dit land te beveiligen, en daardoor loopt de geheele kust der Middellandsche Zee gevaar. Als later de spoorweg in vier dagen de pelgrims van Damascus naar Medina, straks zelfs naar Mekka zal voeren, wordt het gevaar nog grooter. Andere gevaren dreigen van de Zwarte Zee-kust en Rusland, en vooral van het doortrekken van landverhuizers, die naar Amerika gaan. CHANTEMESSE dringt aan op een internationale conferentie ter bezwering van het cholera-gevaar.

**LONDEN. — Proces van een arts tegen een gemeenteraad.** Dr. FERGUSSON, eigenaar van een hydropathische inrichting te Malvern, heeft den raad een proces aangedaan wegens de schade, die hij in zijn bedrijf heeft geleden doordat enkele patiënten typhus hebben gekregen. Hij heeft verschillende schadevergoedingen moeten uitkeeren, en toen het was gebleken dat de epidemie is ontstaan door bezoedeling van water met rioolstoffen, sprak hij den raad aan, die dit had moeten voorkomen. Hij zag zich f 90.000 toegewezen. Niet minder gelukkig was dr. WILLIAMS, die door de *Daily Chronicle* en de *Star* was verdacht gemaakt van medeplichtigheid aan het verbergen van een misdaad, omdat hij bij de lijkschouwing, onbekend met het gebeurde, een natuurlijke doodsoorzaak had opgegeven. Hij kreeg f 6300 schadevergoeding en terugbetaling van al zijn proceskosten (*Lancet*).

**KOPENHAGEN. — Anthropologisch onderzoek.** — Door den chef van den militair-geneeskundigen dienst H. LAUB, den statisticus H. WESTERGAARD en den anthropoloog S. HANSEN wordt een anthropometrisch en anthropologisch onderzoek van de geheele bevolking van Denemarken voorbereid. Men is begonnen met een vooronderzoek in enkele beperkte gedeelten des lands, om een grondslag voor het groote onderzoek te verkrijgen (*Deutsche med. Wochenschr.*).

**ST.-PETERSBURG. — Cholera-cursus.** In het instituut voor proef-ondervindelijke geneeskunde worden cursussen van twee weken gegeven in de practische maatregelen ter bestrijding der cholera, het bacteriologisch onderzoek en de ontsmetting. Artsen in staats- of gemeentedienst genieten den voorrang bij de toelating. Aan de practische oefeningen mogen niet meer dan 16 personen tegelijk deelnemen (*St. Petersb. med. Wochenschr.*).

**CALIFORNIË. — De pest.** Nadat den 23sten Mei een pestgeval was